

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ЛУГАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

ВИКОНАВСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ
ТА СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

МАТЕРІАЛИ
ІV ВІСЬОУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 березня 2012 р.
Луганськ

УДК 78.07
ББК 85.31
В43

Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали
В43 IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15 – 16 берез. 2012 р.). – Луганськ :
Вид-во ЛДІКМ, 2012. – 340 с.

У матеріалах збірника висвітлюються актуальні питання музичної науки в умовах сучасного полікультурного простору. Розглядаються проблеми виконавства, музичної інтерпретації, формування професійної культури в навчальному процесі вишів тощо.

Для науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів, студентів старших курсів вищих навчальних закладів культури і мистецтв.

УДК 78.07
ББК 85.31

Відповідальний редактор:

В. Л. Філіппов

Редакційна колегія:

І. М. Цой,
С. П. Турнєєв,
Н. В. Колотовкіна,
К. В. Токар

Рекомендовано до друку Вченою радою
Луганського державного інституту культури і мистецтв
(протокол № 5 від 29 лютого 2012 р.)

Матеріали доповідей та повідомлень, уміщені до збірника,
друкуються мовою оригіналу.

Відповідальний за випуск:
С. П. Турнєєв

**ВИКОНАВСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ
ТА СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС**

Гнатюшин О. Є. Виконавська інтерпретація як об'єкт наукових зацікавлень С. Людкевича (до питання про започаткування основ інтерпретологічних концепцій)	114
Громова Н. В. Особенности работы концертмейстера с вокалистами.....	116
Гусак И. С. Музыкальное пародирование и его влияние на формирование исполнительской концепции (на примере вокального цикла С. Бараба «Пародии»)	118
Гусаченко Т. О. Виконавська майстерність як аспект музичної художньо-творчої діяльності	120
Дите Л. А. Вибрационная основа исполнителя как акустическая составляющая хоровой выразительности	121
Діброва Ю. О. Ортодоксальний метод у процесі інтерпретації жанру (на прикладі Літургії ігумена Романа (Підлубняка))	123
Довжинець І. Г. Виконавська палітра фортепіанних прелюдій В. Барвінського.....	125
Ененко И. А. Стилиевые особенности произведений Ф. Шопена.....	127
Жалейко Д. Н. К проблеме интерпретации цикла «Китч-музыка» для фортепиано В. Сильвестрова	128
Жиханова Т. В. Три прочтения. Вокальный цикл «Любовь и жизнь женщины» Р. Шумана на стихи А. Шамиссо в интерпретации Л. Леман, В. Ивановой и Е. Образцовой	130
Зеленин В. П. Система исполнительских технологий	132
Золотарева И. Ф. Некоторые особенности выбора и переложения для аккордеона клавирных произведений И. С. Баха.....	133
Каппе І. А. Формування художньо-інтерпретаційних умінь майбутнього вчителя музики	135
Князева Н. А. К вопросу о творческом мышлении дирижера.....	136
Коваль О. В. Проблеми формування музичності: аспекти сучасного бачення.....	138
Кригін О. І. Звуковидобування Андреса Сеговії як основа яскравого художнього образу	139
Кундис Р. Ю. Львівська баянна школа як чинник пропаганди національних традицій академічного виконавства в Західній Україні..	141
Логвиненко А. А. Музична інтерпретація як компонент творчого розвитку майбутнього вчителя музики.....	142
Ляшенко О. Д. Художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору та її етапи.....	144
Ляшенко Т. В. Особливості вивчення спецкурсу «Історія українського фортепіанного виконавства XVIII – XX століть»	146
Малахова М. О. Студентський народно-інструментальний ансамбль: питання виконавської інтерпретації художнього образу музичного твору	147
Мацєвска Б. Финал Сонаты си-бемоль минор соч. 35 Фредерика Шопена как идея трансцендентности жизни, смерти и возрождения...	149

ВИКОНАВСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТА СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

фахової підготовки посідають професійна майстерність і культура, зокрема аналіз виконавської творчості й інтерпретація, які є важливою складовою їхньої професійної компетентності.

Отже, з аналізу різних підходів до змісту поняття інтерпретації, поширеного в естетико-філософській і мистецтвознавчій літературі, випливає, що інтерпретація – це насамперед науковий метод пізнання, який дає змогу скласти художній образ творів мистецтв здебільшого у двох напрямках: першому властива орієнтація на концепційно-смісловий комплекс, який втілюється у вербальній формі; другий, пов'язаний із виконавським трактуванням.

- Шекінг Р. В. ре-ЛІТЕРАТУРА*
1. Цыпин Г. М. Музыкант и его работа: проблемы психологии творчества. – М.: Сов. композитор, 1988.
  2. Москаленко В. Г. Творческий аспект музыкальной интерпретации. – К., 1994. – 157с.

УДК 372.878

*О. Д. Ляшенко,
м. Київ*

ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ ТА ЇЇ ЕТАПИ

Специфіка педагогічної діяльності учителя музики вимагає володіння багатьма професійними знаннями, уміннями та навичками. Одним із ключових умінь є здатність до інтерпретаційної діяльності. Формування таких умінь відбувається при цілеспрямованому педагогічному впливі, коли викладач – інтерпретатор, використовуючи різні вербальні, виконавські та педагогічні прийоми, необхідні форми, методи роботи, навчає студента самостійно розкрити художній образ музичного твору у вербальних та виконавській інтерпретаціях і реалізувати їх у різноманітних формах виконавської практики. Такий динамічний багатоплановий педагогічний процес має назву художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору.

Сучасною музичною педагогікою накопичено багато наукових знань, які безпосередньо чи опосередковано стосуються питань художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору (Е. Абдуллін, І. Грінчук, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.).

І все ж, незважаючи на достатню вагомості дослідження з проблеми професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів музики, в якій істотну роль відіграє художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору, заслуговує на увагу сам процес художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору, що має певні етапи. Саме тут засобами різних видів мистецтв (музики, літератури та живопису) створюються музикознавча, виконавська, художньо-образна, вербально-змістова, візуально-асоціативна, інтегральна та акторська інтерпретації.

Змістом різних етапів стали дії викладача-інтерпретатора, спрямовані на відтворення і донесення власної версії музичного твору, на організацію осмислення мистецтвознавчого матеріалу студентами та донесення його до слухачької аудиторії.

Під час розгляду процесу естетико-творчої діяльності педагога, пов'язаної із створенням художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору, в полі нашого зору перебували наукові праці, які розкривають етапи різних процесів: сприймання музичного матеріалу учнями (О. Я. Ростовський), студентами вищих навчальних закладів (О. П. Рудницька), формування вмінь, що стосуються професійно-педагогічної

ВИКОНАВСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТА СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

діяльності майбутніх вчителів музики (В. М. Крицький), аналізу музичних творів (Н. М. Прушковська), художньо-педагогічного аналізу музичних творів (Г. С. Дідич), формування естетичного ставлення до творів мистецтва (Л. Г. Коваль), цілісного музичного сприйняття (Л. П. Воеводіна), музичного мислення в діяльності інтерпретатора (В. Г. Москаленко).

Всі ці дослідження, що ґрунтуються в першу чергу на працях відомих вчених (Б. В. Асаф'єва, М. С. Кагана, О. Г. Костюка, С. Х. Раппопорта), дали нам змогу узагальнити різні підходи до пізнання – інтерпретації творів мистецтва, визначити і характеризувати етапи художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору. Це сприйняття (як основа пізнання, художньо-педагогічного матеріалу); осмислення (як процедура наукового методу пізнання об'єктів і суб'єктів цієї діяльності); відтворення (як результат реалізації різних форм, методів, прийомів роботи педагога зі студентом, що виявляється в якісній стороні художньо-педагогічного спілкування).

У сучасній науково-теоретичній і практичній педагогіці [2; 3] сприймання, в широкому розумінні слова, трактують як основу пізнання, як специфічний вид духовно-практичної діяльності, як компонент слухання, виконання, творчості. Ці види діяльності зумовлюють сприйняття творів мистецтва не тільки на перцептивному або інтелектуальному рівні, а у формі відчуттів, сприймання, уявлень та асоціативного мислення, тобто в «комплексній» психічній діяльності. Разом із тим кожен вид діяльності на окремому етапі роботи над художньо-педагогічною інтерпретацією музичного твору відіграє певну роль і сприяє більш глибокому розумінню його змістової форми.

Так, мета першого етапу – художньо-емоційне спілкування з творами мистецтва. Їхнє слухове і візуальне розрізнення; аналіз виражально-змістовних особливостей музичної, літературної мови та мови живопису, визначення художнього стилю, напряму, школи; естетична оцінка виконання; розкриття емоційно-образного змісту творів, збирання та свідоме освоєння інформаційного матеріалу про мистецтво.

Другий етап – осмислення. Це художньо-педагогічне спілкування викладача зі студентами та творами мистецтва. Використовуючи педагогічний матеріал, тобто твори мистецтва, викладач-інтерпретатор підбирає засоби, методи, прийоми роботи зі студентами, які активізують засвоєння майбутніми учителями різних інтерпретаційних аналізів, правил, прийомів, інтегративних та асоціативних принципів. Це дозволить майбутнім вчителям самостійно розкрити об'єктивну суть художніх творів у виконавській та вербальних інтерпретаціях. Водночас викладач, який трактує музичний твір, фразу, художній образ, частину художнього образу, штрих, виконавський прийом тощо, вербально пояснює його, використовуючи різні літературні або живописні твори. Наслідком таких трактувань є створення різних типів і форм художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору.

На третьому етапі – відтворення, завдяки художньо-педагогічному спілкуванню викладача і студента з творами мистецтва, що відбулося на другому етапі, здійснюється творче спілкування майбутнього вчителя з конкретною слухачькою аудиторією.

Мистецтво в цьому разі виступає спонуканням до дії, до виявлення різних форм людських стосунків [1, с. 139]. Це пояснюється тим, що унікальна можливість музики, живопису і художнього слова дає змогу активно залучати студента до художнього спілкування з творами мистецтва, навчати розумінню й інтерпретуванню цих творів, набувати досвіду спілкування з педагогом, учнями, слухачькою аудиторією та формувати вміння здатності до інтерпретаційної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Каган М. С. Человеческая деятельность. – М.: Политиздат, 1974. – 328 с.

**ВИКОНАВСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ
ТА СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС**

2. Ростовський О. Я. теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посібник – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011 – 640 с.
3. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька : навч. посібник – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.

УДК 780.072

*Т. В. Лашенко,
м. Ніжин*

**ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ СПЕЦКУРСУ
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ФОРТЕПІАННОГО ВИКОНАВСТВА
XVIII – XX СТОЛІТЬ»**

Сьогодні музично-виконавська підготовка є невід'ємною складовою багатогранної системи мистецької освіти. В сучасних умовах навчально-виховного процесу основна увага педагогів-практиків (а саме до них відноситься педагога, які викладають виконавські дисципліни), повинна зосереджуватися на таких теоретичних аспектах освіти, що забезпечують можливість творчого зростання та подальшої самореалізації студентської молоді.

Одним з важливих завдань сучасної національної школи є створення необхідних умов для розвитку творчого потенціалу та розширення інтелектуального кругозору студентів. Саме тому з кожним роком зростає кількість наукових посібників та методичних рекомендацій, розроблених музично-освітніх дисциплін, спеціальних курсів тощо.

Опанування здобутків фортепіанного мистецтва має особливо велике значення для підготовки майбутніх вчителів музики, які повинні закладати основи мистецької культури особистості учнів. Адже володіння грою на фортепіано необхідна умова викладання музики у школах, тому теоретичні засади становлення фортепіанного мистецтва невід'ємні від практичних завдань.

Історія української фортепіанної музики не новий у педагогічній науці напрямок. Втім сьогодні викладається ця дисципліна здебільшого у вищих мистецького напрямку. Значення курсу історії фортепіанного мистецтва для студентів мистецьких факультетів інших навчальних закладів безперечне.

Фортепіанне мистецтво зберігас вікові музично-освітні традиції, які є основою світової культури. Українська фортепіанна музика та виконавство опанувала європейські форми освіти та практику навчання гри на музичному інструменті. У той же час, впродовж віків поряд з удосконаленням європейського досвіду та професіоналізації засад фортепіанного мистецтва зберігались потужні національні, самотутні музично-виховні підвалини.

Оскільки формування духовної культури (та музичної культури як її складової) школярів залежить перш за все від особистості самого вчителя – в цьому сенсі в системі педагогічної освіти особливого значення набуває вдосконалення теоретичної і практичної підготовки майбутніх вчителів до музично-виховної роботи. Це й визначає необхідність впровадження в практику вузівської підготовки вчителя музики спеціального курсу, спрямованого на розкриття історичного музично-виконавського досвіду.

Спецкурс «Історія українського фортепіанного виконавства (XVIII – XX ст.)» має формувати у студентів факультету культури і мистецтв необхідну ерудицію в галузі історії становлення фортепіанної культури, знання впливу музично-виконавських традицій, які зарекомендували себе у музично-освітній практиці України